

UKOTVENÍ

Rozhovor Petra Šmídka s americkým architektem Stevenem Hollem, jehož stavby jsou doslova po celém světě a podle jehož návrhu se bude v Ostravě stavět nový koncertní sál

photo: Axel Dupeux/REDUX PICTURES/Profimedia

Pro své návrhy často čerpáte inspiraci v ostatních uměleckých a vědeckých oborech. Jak se Vám daří soustavně si udržovat přehled v tolika směrech?

Každé úterý čtu Science Times – přílohu deníku The New York Times. Udržuje můj zápal pro nový vědecký vývoj. Výtvarný, hudební a básnický program naší galerie 'T' Space v údolí řeky Hudson mi umožňuje být v dialogu s aktivními umělci a novými myšlenkami, jimiž se zabývají. Mnoho mých nejbližších přátel a členů rodiny jsou umělci. Umění je nedílnou součástí mého života.

Když jste v roce 1970 získal Římskou cenu (Prix de Rome – stipendium pro studenty umění, pozn. red.), tak jste bydlel u Pantheonu, který jste navštěvoval téměř každý den. Dalo by se říci, že tato každodenní přímá zkušenost se silnou architekturou nastartovala Vaši architektonickou vášně?

V roce 1970 jsem byl Washingtonskou univerzitou přijat na první studijní program v Římě, kde jsem bydlel v ulici Via de Nari 6 v bytě bez oken s malým dvorkem na konci hlubokého světlíku. Byt se nacházel hned za Pantheonem. Měl jsem dohodu se strážným. Ten mě každé ráno vpouštěl do Pantheonu studovat světlo dříve, než dorazili turisté. Každý den v roce je zde světlo jiné, protože se s ročními obdobími mění úhel dopadu slunečních paprsků. Jde o fenomenální a tajemný prostor postavený z betonu před dvěma tisíci lety.

Jedním z mých prvních architektonických zážitků však bylo, když mě a mého bratra vzala matka na světovou výstavu v Seattlu, která byla zahájena 21. dubna 1962. Pamatuji si projížďku monorailem kolem úžasných budov včetně bílého vědeckého pavilonu s filigránskými gotickými oblouky a vystoupaní na vrchol Vesmírné jehly, kde jsme poobědvali v otočné restauraci (první samostatně stojící otočné restauraci na světě s původním názvem Oko jehly). Servírovali nám zvláštní nápoje, které byly zahaleny do oblaku ze suchého ledu.

Když si na to vzpomenu, tak musím přiznat, že tento soubor futuristických budov, z nichž jsou mnohé dodnes součástí Seattlu, byl pro mě jako čtrnáctiletého chlapce silným architektonickým zážitkem. Architektura byla tehdy vnímána jako optimistická a zaměřená do budoucna. Tyto základní hodnoty si uchovávám dodnes.

V polovině 70. let jste krátce působil v londýnské Architektonické asociaci (AA). Jak na tuto éru pod tehdejšími ředitelem Alvinem Boyarským vzpomínáte?

V lednu 1976 jsem odletěl ze San Franciska do Londýna, abych hostoval v AA, kam mě tehdy pozval Alvin Boyarsky poté, co si při návštěvě San Franciska prohlédl mé portfolio. Po příjezdu do Londýna mě Elia Zenghelis, kterému se rovněž líbila má práce, okamžitě zařadil do Skupiny 9, jejímž členem byl on sám společně s Peterem Cookem a Remem Koolhaasem. Rem i já jsme jednou složili poklonu irácké studentce za skvělý návrh, který nakreslila pomocí oblouků, jako by právě přišla od Léona Kriera ze Skupiny 8 (*mistrovský ateliér lucemburského architekta a zastánce tradicionalismu, jehož služeb využívá i princ Charles, pozn. překladatele*). Tou studentkou byla Zaha Hadid, s níž jsem navázal blízké přátelství na celý život. Londýn a energie na AA byly úžasnou inspirací. Vzpomínám si, jak jsem jel s Eliou, Remem a Zahou velkým londýnským taxíkem. Zaha s sebou měla sbalené rýsovací prkno a požádala Eliu, aby ji během jízdy vyučoval!

Na konci 80. let vás pozval Arata Isozaki do japonské Fukuoky, kde jste realizoval první stavbu mimo území USA. Jak důležitá pro Vás byla tato japonská zkušenost?

Japonsko bylo v mém životě vždy velmi důležité. Od té doby, co mě v roce 1988 Arata Isozaki poprvé přizval ke stavbě bytového domu ve Fukuoce, jsem Japonsko navštívil více než šedesátkrát. Několikrát jsem zavítal do zahrad v Kjótu, oblíbil jsem si zejména tajemnou zahradu s chrámem Rjóandži. Chrám se zenovými zahradami je trvalým svědectvím básnické síly, která – prostřednictvím rafinované kompozice – může vyvolávat okouzující a povznášející zážitky bez potřeby nadměrných materiálních prostředků.